

Immigrant, vreemdeling, Belg van vreemde origine: over wie hebben we het nu eigenlijk?

“De zaken fout benoemen, draagt bij tot het ongeluk van de wereld.” Albert Camus

Immigranten, vreemdelingen of Belgen van vreemde origine? De termen worden vaak door elkaar gehusseld. Toch zitten er heel verschillende realiteiten achter. Myria grijpt de Internationale Dag van de Migrant aan om ze u te verduidelijken en u tegelijk enkele sleutelfiguurs mee te geven.

Zijn alle vreemdelingen immigrant?

En alle immigranten vreemdeling?

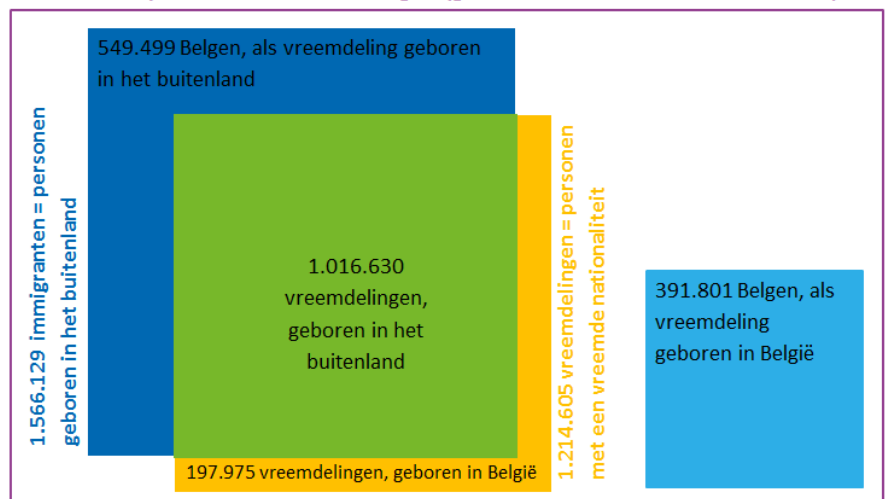
Het verschil tussen **immigranten** en **vreemdelingen**? Immigranten hebben een migratiebeweging gemaakt. Vreemdelingen hebben een andere nationaliteit dan die van het land waarin ze verblijven, maar ze hoeven niet per se ooit in een ander land te hebben verbleven. Niet alle vreemdelingen zijn dus immigrant. Vreemdelingen die in België zijn geboren en nooit migreerde, zijn eigenlijk de kinderen van immigranten. Ze worden vaak aangeduid met de termen *tweede of derde generatie*. Omgekeerd zijn niet alle immigranten vreemdeling. Een groot deel van hen heeft de Belgische nationaliteit verworven sinds ze in België zijn aangekomen. De twee groepen hebben dus een deel gemeen, maar overlappen elkaar niet helemaal. Ze zijn dus niet *totaal* verschillend, alleen zijn de indicatoren anders:

- het *geboorteland* is het criterium voor **immigranten**;
- de *huidige nationaliteit* definieert wie **vreemdeling** is.

Daarnaast is er nog een derde groep van mensen die vreemdeling noch immigrant zijn, maar toch een vreemde origine hebben: ze **zijn geboren in België met een vreemde nationaliteit en zijn intussen Belg geworden**. Wat ze gemeen hebben met de immigranten en de vreemdelingen, is hun *vreemde nationaliteit bij de geboorte*.

Al die groepen samen vormen de **bevolking van vreemde origine**. In België is van de 11,2 miljoen inwoners meer dan 2 miljoen geboren met een vreemde nationaliteit. Dat is bijna een vijfde van de bevolking. Bij die bevolking van vreemde origine cumuleert iets minder dan de helft twee criteria: ongeveer één miljoen inwoners hebben een vreemde nationaliteit en zijn geboren in het buitenland (47%). 200.000 inwoners hebben een vreemde nationaliteit en zijn geboren in België (of 9% van die 2 miljoen vreemdelingen bij de geboorte). 550.000 mensen zijn dan weer niet in België geboren maar verwierven de Belgische nationaliteit (26%). De 390.000 die overblijven? Zij hebben de Belgische nationaliteit verworven en zijn geboren in België (18%).

2.155.905 personen van vreemde origine (geboren met een vreemde nationaliteit)

Als Belg geboren immigranten

Sommige Belgen zijn geboren met de Belgische nationaliteit, maar niet in België. Strikt genomen zijn het immigranten. Ze hebben immers een migratiebeweging gedaan om naar België te komen. Toch worden ze bijna nooit beschouwd als

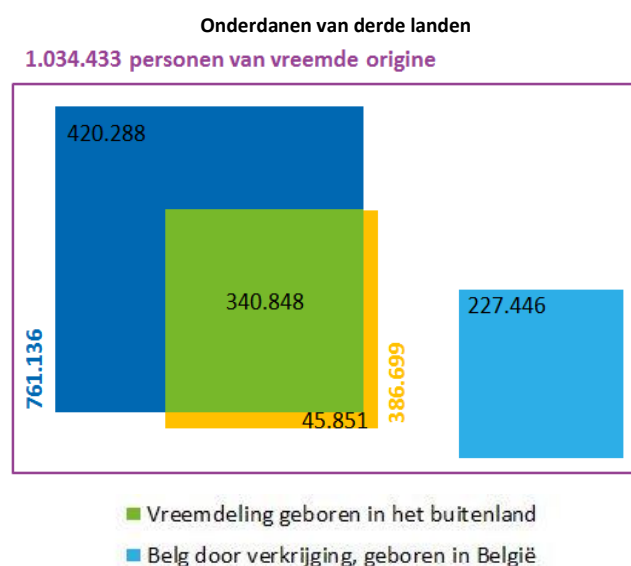
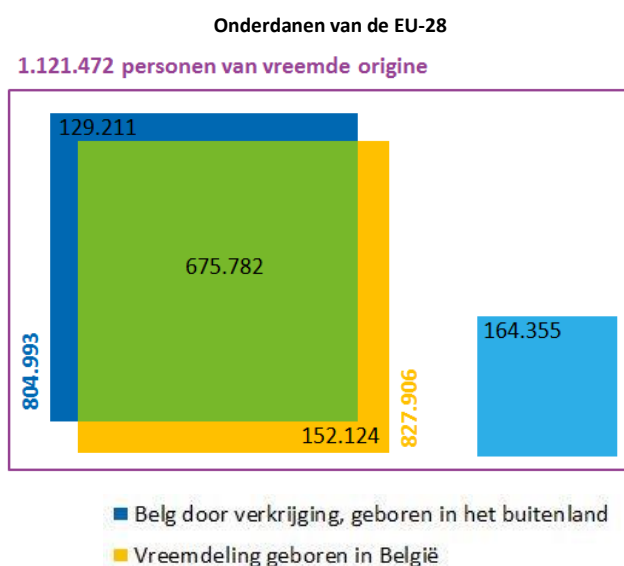
159.227 als
Belg
geboren in
buitenland

immigrant en maken ze ook geen deel uit van de bevolking van vreemde origine. Het zijn meestal kinderen van Belgische ouders die als expats naar het buitenland zijn vertrokken of er kort verbleven. Die groep is goed voor 160.000 personen of 1,4% van de totale bevolking van België.

De Europeanen zijn in de meerderheid in België

Die typologie verschilt in functie van de origine van de mensen. Zo zijn er grote verschillen tussen de landen van de Europese Unie en de landen daarbuiten, de zogenaamde derde landen. In vergelijking met de onderdanen van derde landen zijn de EU-burgers in de meerderheid in België, ongeacht of ze nu horen bij de vreemde bevolking, de

bevolking van vreemde origine of de geïmmigreerde bevolking. Zo vertegenwoordigen de EU-burgers 68% van alle personen met een *vreemde nationaliteit* en 52% van de bevolking van vreemde origine. De immigranten uit de EU zijn ook met iets meer dan die uit derde landen (51%).

Om uiteenlopende redenen vragen EU-burgers minder vaak de Belgische nationaliteit aan dan onderdanen van derde landen. Ze hebben meestal ook andere motieven om naar België te komen en zijn minder vaak van plan om zich hier voor langere tijd te settelen. Ze hebben er ook minder baat bij qua rechten en mogelijkheden: dankzij het vrij verkeer van personen binnen de EU hoef je de Belgische nationaliteit niet te hebben om tussen de buurlanden reizen. De bewegingsvrijheid van onderdanen van derde landen is daarentegen beperkter. De Belgische nationaliteit maakt hen mobieler, niet alleen binnen Europa, maar ook in de rest van de wereld.

Vandaag telt België meer immigranten dan vreemdelingen: 1,5 miljoen tegen 1,2 miljoen (op 1 januari 2014). Dat is niet altijd zo geweest. Voor de jaren 2000 bedroeg het aantal vreemdelingen 900.000, tegen 760.000 geïmmigreerde personen. In bijna een kwart eeuw is het aantal immigranten verdubbeld, terwijl de vreemde bevolking met

ongeveer 30% is toegenomen. De bevolking van vreemde origine is de laatste twintig jaar bijna constant in stijgende lijn, met een jaarlijkse toename tussen 1 en 5%.

En wat met asielzoekers of vreemdelingen in een regularisatieprocedure?

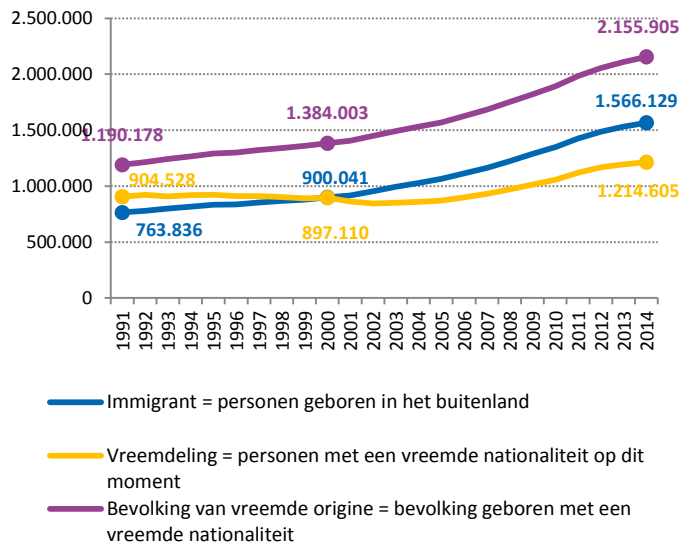
Die cijfers zitten niet in deze Myriatics. De statistische gegevens hier hebben betrekking tot de personen die zijn ingeschreven bij het Rijksregister, wat niet het geval is voor asielzoekers of vreemdelingen in een regularisatieprocedure.

De eerste Myriatics ging dieper in op definities en sleutelcijfers over die personen: <http://www.myria.be/nl/nieuwsbrieven>.

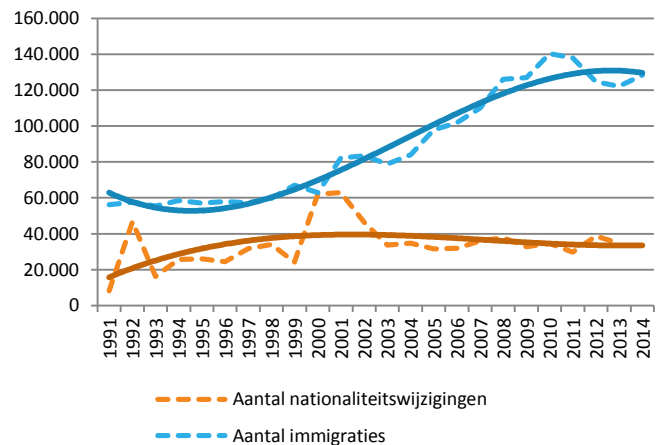
Hoe komt het dat het aantal vreemdelingen niet even snel stijgt als het aantal immigranten? We stellen vast dat het aantal vreemdelingen tussen 1991 en 2000 stagneerde. Daarna begon het opnieuw licht te stijgen. Die evoluties zijn te verklaren door het gecombineerde effect van immigratiestromen en nationaliteitswijzigingen. Sinds de jaren 2000 schieten de immigratiestromen – dat is het

jaarlijks aantal binnenkomsten – de hoogte in. Het aantal vreemdelingen die de Belgische nationaliteit verwierven steeg daarentegen tot begin jaren 2000 en stagneerde daarna. Een sterke immigratie gekoppeld aan een beperkt aantal nationaliteitsverwervingen zorgt dus voor een toename van het aantal vreemdelingen, en omgekeerd.

Evolutie van het aantal immigranten, vreemdelingen en personen van vreemde origine, 1991-2014

Evolutie van de immigratiestroom en de verwerving van de Belgische nationaliteit, 1991-2014

Wie zijn in de meerderheid: de Marokkanen, de Italianen of de Polen?

Alles hangt af van de definities en de indicatoren die je gebruikt. Marokko staat bijvoorbeeld bovenaan als herkomstland, maar pas vierde binnen de bevolking met een vreemde nationaliteit. Omgekeerd nemen de personen van Italiaanse origine plaats vier in bij de immigranten, maar staan de Italianen eerst bij de personen met een vreemde nationaliteit.

Wat de bevolking van vreemde origine betreft (of geboren met een vreemde nationaliteit), voeren de Marokkanen, de Italianen, de Fransen, de Nederlanders en de Turken de ranglijst aan. Samen zijn ze goed voor meer dan 50% van de totale bevolking van vreemde origine.

Vreemdelingen worden gedefinieerd op basis van de huidige nationaliteit, immigranten op basis van het land waar ze zijn geboren en personen van vreemde origine op basis van hun nationaliteit bij hun geboorte.

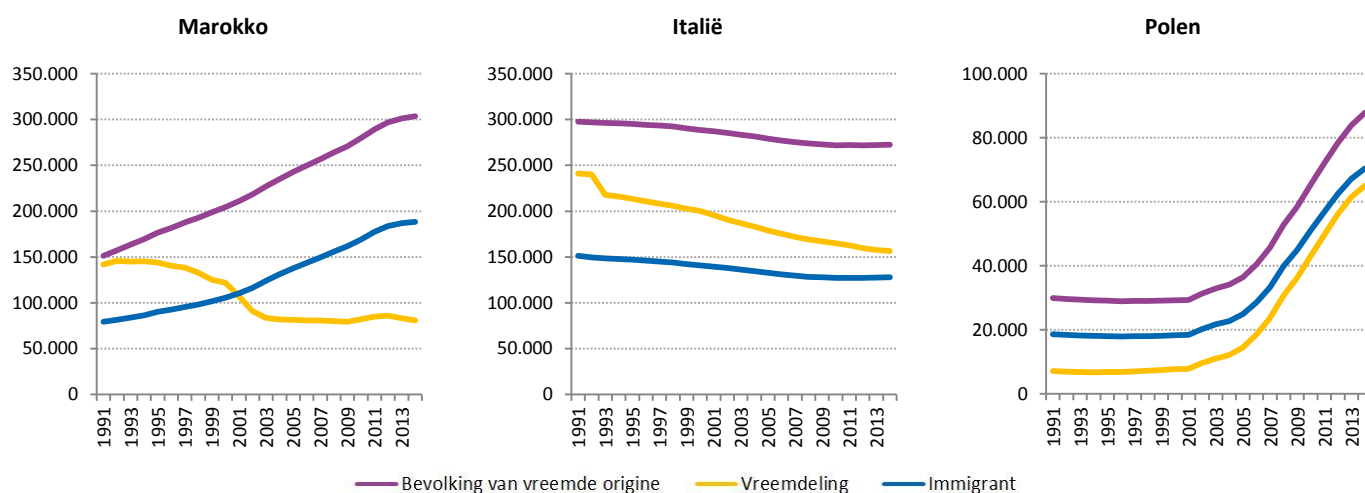
Vreemdelingen (huidige nationaliteit)			Immigranten (geboorteland)			Personen van vreemde origine (nationaliteit bij geboorte)		
1	Italië	156.579	1	Marokko	188.437	1	Marokko	303.470
2	Frankrijk	156.045	2	Frankrijk	165.683	2	Italië	272.380
3	Nederland	146.155	3	Nederland	138.252	3	Frankrijk	206.515
4	Marokko	80.720	4	Italië	127.949	4	Nederland	177.132
5	Polen	65.070	5	Turkije	95.781	5	Turkije	155.978
6	Spanje	57.417	6	Polen	70.389	6	Polen	87.864
7	Roemenië	56.688	7	Roemenië	58.634	7	Spanje	70.880
8	Portugal	41.199	8	Spanje	49.491	8	Roemenië	65.564
9	Duitsland	39.524	9	Duitsland	47.063	9	DR Congo	56.991
10	Turkije	36.841	10	DR Congo	44.074	10	Duitsland	56.167
	Totaal	1.214.605		Totaal	1.566.129		Totaal	2.155.905

Het is interessant om de evolutie van die verschillende indicatoren te bekijken voor drie nationaliteiten die representatief zijn: de Marokkanen, de Italianen en de Polen. Volgens alle drie de indicatoren behoren ze tot de zes in België meest vertegenwoordigde nationaliteiten. Bovendien illustreren ze goed drie verschillende soorten van migratie: de Marokkanen staan voor een relatief oude migratie uit een derde land, de Italianen ook voor een oudere migratie maar dan afkomstig uit de EU-15, en de Polen voor een migratiestroom die de laatste twintig jaar sterk is toegenomen, uit een van de nieuwe lidstaten van de EU.

Voor de Marokkanen stellen we, tijdens de twee afgelopen decennia, een constante groei vast van de populatie van Marokkaanse origine, van 151.265 personen in 1991 naar

303.470 in 2014. Ze is dus verdubbeld. Tijdens diezelfde periode is de populatie met de Marokkaanse nationaliteit afgenomen en sinds begin van de jaren 2000 stagneert ze. Wat de Marokkanen nog kenmerkt is dat er momenteel meer personen worden geregistreerd die in Marokko zijn geboren (ongeacht hun huidige nationaliteit) dan personen met de Marokkaanse nationaliteit. De vorm van die curves is niet alleen typisch voor de Marokkanen, maar ook de personen van Turkse, Algerijnse of Tunesische origine. De vele Belgische nationaliteitsverwervingen verklaren de vorm van de curves en in het bijzonder de groeiende afstand tussen de bevolking van vreemde origine en de bevolking met een vreemde nationaliteit.

Evolutie van het aantal immigranten, vreemdelingen en personen van vreemde origine voor verschillende nationaliteiten, 1991-2014

Voor de Italianen stagneren de drie indicatoren samen en dalen ze zelfs licht. Zo viel de populatie van Italiaanse origine tussen 1991 en 2014 terug van 297.591 naar 272.380 personen (-8%), waardoor Italië in de rangschikking na Marokko komt. Die evolutie doet zich ook voor bij andere nationaliteiten uit de EU-15 (Frankrijk, Nederland en Duitsland), maar in tegenstelling tot de Italianen dalen die populaties niet. Merk ook op hoe ver de geïmmigreerde bevolking en de bevolking van vreemde origine uit elkaar liggen (van een keer naar het dubbel). Dat illustreert goed het fenomeen van de personen van de tweede generatie.

De Poolse populatie in België tenslotte, is recent snel gaan stijgen. De drie indicatoren zitten sinds halfweg de jaren 2000 in de lift, wat samenvalt met de toetreding van dit land tot de EU (2004). Terwijl België tot in 2003 minder dan 30.000 personen van Poolse afkomst telde, is die populatie tussen 2004 en 2010 gestegen van 34.098 naar 87.864 personen. Dat is een verdrievoudiging sinds 1991. Dat de

curves zo dicht bij elkaar liggen is typisch voor een meer recente migratie. Diezelfde evolutie is ook vast te stellen voor andere nieuwe lidstaten, zoals Roemenië en Bulgarije.

Op onze website vindt u meer cijfers met de evolutie van het aantal immigranten, vreemdelingen en personen van vreemde origine voor de belangrijkste herkomstlanden: <http://bit.ly/1O5Wcmr>.

Bevolking 'van vreemde origine': moeilijk te vatten

Mensen identificeren op basis van hun origine, eerder dan hun huidige nationaliteit, is niet vanzelfsprekend. Er zijn voor- en tegenstanders. Tegenstanders vinden dat de bevolking van vreemde origine identificeren en inschatten een groep dreigt te stigmatiseren die sowieso al vaak moet afrekenen met discriminatie. Voorstanders houden vast aan die methodologie voor omdat ze het mogelijk maakt om "de kennis over en de objectivering van het discriminatieproces te vergroten"¹.

Bovendien is er één manier om de bevolking 'van vreemde origine' te definiëren. In deze Myriatics zijn dat de mensen die met een vreemde nationaliteit zijn geboren. Een ruimere definitie die soms gehanteerd wordt telt daar ook de personen bij van de tweede generatie die geboren zijn als Belg maar van wie de de ouder vreemd is (Socio-economische Monitoring 2013 en 2015)².

Tenslotte valt een deel van de personen van vreemde origine buiten de statistieken. In België is de registratie van de dubbele nationaliteit niet mogelijk. Wie de Belgische nationaliteit heeft, boven op een andere nationaliteit van origine, wordt automatisch bij de Belgen gerekend.

Bronnen en bedanking

Alle gegevens uit deze Myriatics komen van het Rijksregister/DG Statistic Belgium en zijn verwerkt door het *Centre de recherche en démographie* (UCL) en Myria (1 januari 2014).

¹ Socio-economische monitoring (2013), FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en het Interfederaal Gelijkekansencentrum, Brussel, september 2013, p. 11. Een update voor 2015 is beschikbaar: <http://www.emploi.belgique.be/publicationDefault.aspx?id=44125>.

² Voor meer details over de verschillen in definities, zie het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding (2013), Statistisch en demografisch verslag. Migraties en migrantenpopulaties in België, pp.128-149.

Take away

- ✓ Van de 11,2 miljoen inwoners van België zijn meer dan 2 miljoen mensen geboren met een vreemde nationaliteit. Dat is bijna een vijfde van de bevolking.
- ✓ *Vreemdelingen* worden gedefinieerd op basis van de huidige nationaliteit, *immigranten* op basis van het land waar ze zijn geboren en *personen van vreemde origine* op basis van hun nationaliteit bij de geboorte.
- ✓ 160.000 personen, of 1,4% van de totale bevolking van België, zijn 'Belgische immigranten'. Ze worden niet bij de personen van vreemde origine geteld omdat ze Belgen zijn die met de Belgische nationaliteit zijn geboren in het buitenland.
- ✓ In vergelijking met de inwoners van derde landen, zijn de EU-burgers in de meerderheid in België.
- ✓ Vandaag is het aantal geïmmigreerde personen groter dan het aantal vreemdelingen: 1,5 miljoen immigranten in België tegenover 1,2 miljoen vreemdelingen, maar dat is niet altijd zo geweest.
- ✓ Marokko is het eerste land vanwaar immigranten én personen van vreemde origine komen, terwijl het pas op de vierde plaats staat voor de bevolking met een vreemde nationaliteit.
- ✓ De Italianen, Fransen en Nederlanders zijn de eerste nationaliteiten bij de *personen met een vreemde nationaliteit*.

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat steunt op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.

Myria wil de meest actuele cijfers rond migratie in België toegankelijk maken en ervoor zorgen dat iedereen ze makkelijk begrijpt en kan gebruiken. Het verwerkt en analyseert daartoe informatie die afkomstig is van verschillende gegevensbronnen. Op die manier wil Myria beleidsmakers, wetenschappers, media én burgers bewegen tot een degelijk onderbouwde visie.

Myria maakt die cijfers toegankelijk via zijn website (www.myria.be). Daarnaast maakt het uitgebreide analyses in *Migratie in cijfers en in rechten* en ook in andere publicaties. Om de drie maand verstuurt het ook *Myriatics*, waarin het telkens focust op een ander thema.

Myria stimuleert en ondersteunt ook de academische wereld om verder wetenschappelijk onderzoek naar de migratiestromen te doen. Ook zagen meerdere studies het licht op initiatief, met de steun of de medewerking van Myria.